

STEKLARNE

Glasilo OZD STEKLARNE „BORIS KIDRIČ“ in STEKLARSKE ŠOLE
LETO 6 ROGAŠKA SLATINA MAJ 78

OB PRVEM MAJU

Zmaga dela

Prvi maj je vsa leta po svobodi bil nekakšen sinonim za obračun delovnih uspehov, za pogled nazaj, bil je pravzaprav dan sproščenosti in zadovoljnosti, skratka dan, ko smo se oddahnili in kritično preverili, kje smo. Tudi nismo pozabili na napake, na vse tisto, kar je še zatajilo, kar je bilo slabo, nismo bili zaverovani vase.

Takšen je tudi letošnji mednarodni praznik dela, naš Prvi maj. Morda je to leto praznovanje še posebej pomembno, saj poteka v letu, ko je za nami kongres ZK, torej z njim tudi nove usmeritve, novi pogledi in v bistvu stara pot: spopasti se z vsem, kar se ni dozorelo tako, kot smo si zastavili z mnogimi dokumenti, kot smo zapisali v zakonu o združenem delu. Praznovali bomo v času, ko se naša družba nenahojno spreminja, ko so spremembe kvalitativno iskanje, ki ima in je imelo tudi doslej svoj temelj in svoje izhodišče v človeku in za človeka. Vsekakor je naša prva skrb skrb za boljše delovne in življenjske pogoje človeka.

Morda ob tem prazniku niti nismo najbolj zadovoljni z nekaterimi našimi ocenami, na primer z oceno uresničevanja novega sistema dohodkovnih odnosov, saj nam ne povedo tistega, kar bi na vsak način radi izvedeli. Tudi smo nemalokrat na hitro sprejemali samoupravne sporazume, največkrat le zato, da zadostimo črki zakona, pri tem pa smo pozabili na duha. In vendarle smo storili veliko.

- Praznik lahko praznujemo z zaupanjem. Marsikaj nam je uspelo, kar pred leti še slutili nismo. Smo družba, ki se razvija takorekoč čez noč. Hitro in vihravo. Tako zelo hitro, da tu in tam vendarle pozabimo na človeka. To nam ne more biti v prid.

Tudi dan ustanovitve OF je povezan z našim praznovanjem in skorajda drugače ne more biti. Ni slučajno, da sta dva tako sorodna praznika tudi časovno in idejno tako blizu. Prav izhodiščna ideja ustanovnega sestanka OF je sprožila plaz odpora, z njim pa tudi narodno osvoboditev in socialno revolucijo. Bila je prehojena dolga, krvava pot, od Glavnice, Sremske Mitrovice, Bileče, preko Sutjeske, Neretve in Kozare, vse do poveljnih težav, ko smo brezkompromisno iskali svojo pot in jo tudi našli. Vse, kar smo si priborili in prigarali, je zares in samo naše.

Vsem članom delovnega kolektiva Steklarne Boris Kidrič Rogaska Slatina iskrene čestitke za praznik dela, Prvi maj

DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

VSEBINA

Tudi volja izvajalcev	2. stran
Čas se vedno najde	3. stran
Novosti za vse nas	4. stran
Dr. France Kidrič	5. stran
1. maj	6. stran
Delovno v nove zmage	9. stran
Predstavljamo	10. stran
Novice iz kozjanske TOZD	12. stran
Čebelnja lekarna	13. stran
Šport	14. stran
Kadrovske zanimivosti	15. stran
Nagradna križanka	16. stran

KDAJ URESNIČITEV DOHODKOVNIH ODNOSOV?

Tudi volja izvajalcev!

V decembrski številki Steklarja smo zapisali, katere naloge moramo še opraviti, da bo zaživel organizacija po temeljnih organizacijah.

Delavski svet temeljnih organizacij, ki so bili izvoljeni lani 14. decembra so z novim letom začeli z delom. Prve seje delavskih svetov so bile skupne, ker je bila obravnavana skupna problematika. V zadnjih mesecih so vse bolj pogoste ločene seje delavskih svetov. Iz tega lahko sklepamo, da so delegati začeli uresničevati naloge, ki so jih sprejeli z izvolitvijo. Razprave na sejah kažejo, da so se delegati lotili predvsem reševanja problemov znotraj temeljne organizacije, čeprav skupnih problemov delovne organizacije ne pozabljajo, marveč ponovno postavljajo zahteve po njihovem razreševanju. To nedvomno dokazuje, da so delegati sposobni sprejemati pravilne odločitve in upravljalci temeljno organizacijo.

Seveda je še dovolj skupnih nerešenih problemov, o katerih bi morali odločati samoupravni organi na nivoju delovne organizacije. Potrebno bo čimprej izvoliti delavski svet delovne organizacije in odbore oziroma komisije, kjer bodo delegati temeljnih organizacij odločali o skupnih zadevah.

Za združevanje temeljnih organizacij so nam potrebni samoupravni akti:

- samoupravni sporazum o združenju temeljnih organizacij v delovno organizacijo,
- statut delovne organizacije,
- samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in odgovornostih delavcev delovne skupnosti za opravljanje del skupnega pomena in delavcev združenih v temeljnih organizacijah.

Ti akti so v pripravi in izdelavi ter menimo, da bodo v mesecu maju pripravljeni osnutki za razpravo. Z

sprejetjem teh aktov in z izvolitvijo samoupravnih organov delovne organizacije so ustvarjeni pogoji za registracijo temeljnih organizacij na sodišču združenega dela. Registracija bi morala biti opravljena do konca maja letos.

DOHODKOVNI ODNOSI

Dohodkovni odnosi so temeljna vsebina naše družbene preobrazbe. O nekaterih vsebinskih, organizacijskih nalogah smo pisali v decembrski izdaji Steklarja.

Kaj je narejenega in kaj je potrebno še storiti?

V januarju smo sprejeli samoupravne akte, s katerimi smo določili:

- enotne osnove in merila za delitev sredstev osebnih dohodkov,
- merila in način delitve osebnih dohodkov,
- skupne osnove za pridobivanje in razporejanje dohodka,
- osnove in merila za delitev čistega dohodka.

Osnutek samoupravnega sporazuma o razporeditvi sredstev, pravic in obveznosti prejšnjega TOZD Rogaška Slatina je pripravljen.

Knjigovodstvo bo do konca aprila pripravilo podatke za komisijo, ki bo razporedila sredstva in obveznosti na temeljne organizacije. Komisija bo pripravila predlog razporeditve sredstev in obveznosti in ga dala na zbor delovnih ljudi v razpravo. Ko bo ta sporazum sprejet, bodo urejena temeljna razmerja med temeljnimi organizacijami.

V skladu s programom del se že od decembra lani pripravljajo normativi dela, izmeta stekla in splošnih za temeljne organizacije. S tem se postavljajo razmerja za pridobivanje dohodka.

Prav tako je bil izdelan načrt stroškov za temeljne organizacije po vrstah stro-

škov, po stroškovnih mestih in posameznih obračunskih enotah. Načrtovani stroški, normativi dela in izmeta stekla so osnove za kalkulacije izdelkov, s katerimi ugotovljamo celotni prihodek in dohodek za vsako temeljno organizacijo.

Izdelava kalkulacij in obračun proizvodnje je v teh dneh v polnem teku. Čeprav je še veliko dela in nerešenih problemov upamo, da bo delo dokončano do 15. maja.

Dobili bomo obračune celotnega prihodka in dohodka po temeljnih organizacijah. Te obračune bo potrebno analizirati in predlagati eventualne spremembe, nato bodo predloženi delavskim svetom v obravnavo in odločanje.

S tem bi bila druga faza s katero se uresničuje dogovorjena oblika samoupravne organiziranosti, končana. Sledi tretja faza izpopolnjevanja in dopolnjevanja obračunskega sistema, evidence itd.

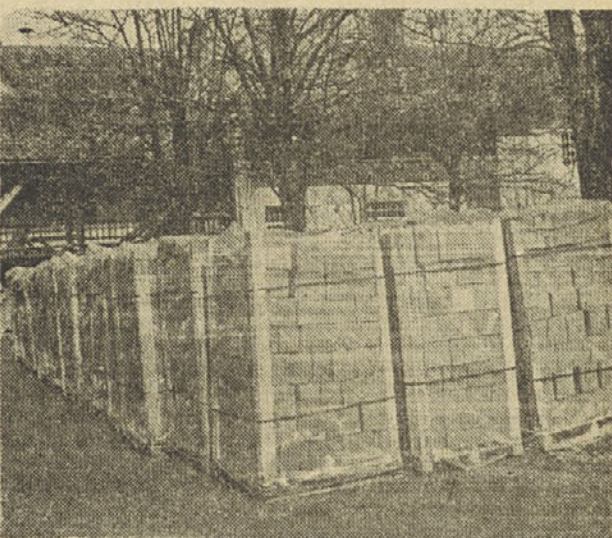
Na koncu ni odveč izraziti misel, ki je prisotna že

od začetka uresničevanja samoupravne organiziranosti. Namreč pri nastajanju novih oblik organiziranosti ni bilo dovolj sodelovanja med tistimi, ki so aktivno in kreativno delali za uresničitev zastavljene naloge in vsemi tistimi, ki bi lahko s svojim znanjem in izkušnjami strokovno ali kako drugače prispevali svoj delež pri nastajanju tistega, za kar smo se odločili z referendumom.

Brez dvoma bodo lažje kritično ocenjevali predlagane rešitve tisti, ki pri nastajanju teh niso mogli ali hoteli sodelovati?

Kakorkoli že, temeljne organizacije so tu, v mesecu maju bodo z registracijo in z odpiranjem žiro računov tudi pravno zaživele.

Pri nadaljnjem uresničevanju te družbene naloge bo moral sodelovati širši krog ljudi. Uresničevanje dohodkovnih odnosov ni odvisno samo od dobrega elaborata o dohodkovnih odnosih, marveč od prizadevnosti in volje tistih, ki izvajajo to nalogol! Kaj menite vi, dragi bralci?

Pripravljeno za izvoz

ANICA HALUŽAN, DELEGATKA XI. KONGRESA ZKJ

Čas se vedno najde

— Izvolitev za delegata predstavlja zame nagrado. Vsekakor veliko nagrado, ki pomeni zaupanje v moje delo, v moje napore, je dejala pred nedavnim Anica Halužan, ko smo jo pobarali, kako se počuti kot delegat.

Zdaj je na vrsti delo. Anica nima prakse na tem področju, tako široko zastavljene dela, kot je kongres, ni vajena. Razumljivo je, da se bo posvetovala s tovariši, ki tovrstne izkušnje že imajo. Pravi, da jo nekoliko tolaži dejstvo, da bo kongres deloval podobno kot republiški in da upa, da bo našla priliko, da tudi sama (tvarno prispeva k delu kongresa.

Kaj to pomeni stvarno, smo vprašali.

— Ze sedaj študiram material, sicer pa vključitev v delo kongresa, ki bo delovalo tudi v skupinah, v posameznih komisijah, ne bo smela biti problem. Znano mi je, kaj se dogaja v naši občini. Na vseh področjih. Morda bom spregovorila o enakomernem razvoju v Sloveniji pa o problematiki manj razvitih. Problemov je za celo prgišče.

Rojena je bila 1939. leta v Preboldu. 1942. leta so Nemci

odpeljali v Stari pisker očeta in ga pozneje tudi ustrelili. Družina je razpadla, nekaj je za vedno izginilo iz njenega življenja. Mati se je z mzo poročila, preselili so se in dekle je začelo obiskovati srednjo šolo. Vstajanje navsezgodaj, vožnja z vlakom, učenje ponoči, delo doma, vrtnice življenja jo je zgrabili. Brez popušcanja, brez milosti.

— Težko je bilo, bilo pa je precej zagnanosti, želja po znanju, ustvarjanju, težnja, da tudi sama žrtvujem nekaj družbi, je dejala venomer zaposlena Anica (komaj smo jo odtrgali od dela. Celo pisarino njenega kolega smo si izposodili, da smo imeli mir).

Prišla je v Rogaško Slatino, dobila razmeroma odgovorno delovno mesto in že kar na začetku spoznala hudo naporin ritem vsakdana. Vključitev v neposredno delo jo je kaj kmalu pripeljala tudi v vrste ZK, 1960.

— Delovanje povsod sem v glavnem usmerjala iz svojega osebnega izhodišča, da povežem delo v delovni organizaciji, sodelujem v usmerjanju tistih dogovorov, ki so povratno vplivali na možnosti gospodarjenja v delov-

ni organizaciji, kjer sem zaposlena. To me je pripeljalo v celotno problematiko gospodarstva v naši občini, predvsem še v problematiko združevanja naših sredstev za splošno in skupno porabo. V prizadevanjih za hitrejši razvoj smo namreč stremeli tudi za tem, da se ta razvija sočasno z razvojem gospodarstva.

Morda je prav sedaj čas, meni Anica Halužan, da ocenimo, kakšna bo naša nadaljna pot in da že sedaj jasno spregovorimo o naložbah, ki bodo na našem območju zagotavljale ne le zaposlitev, temveč tudi sposobnost teh delovnih organizacij, v katere bomo vložili ta denar, da bodo stvarno prispevale k našemu življenju.

Govorili smo o marsičem. Na primer, kje naj komunist dela, odnosno, kje bi moral delati. Na relaciji krajevna skupnost, delovna organizacija. Za Anico Halužan ni dileme: komunist mora delati povsod, če hoče razumeti silnice razvoja in napredka. Delati le v krajevni skupnosti pomeni dobro sedeti le na enem stolu in biti skrit za ogrado, za katero je še marsikaj. Spregovorili smo tudi

o zakonu o združenem delu.

— Poslušajte, nekateri menijo, da so zakonu o združenem delu že zadostili in da je za njih pot že končana. Kar je bilo treba, so zmašili na hitro, pomahali s papirjem in stvar dali ad acta. Ne povsod. Bržkone bomo morali spoznati, ali bodo morali spoznati vsaj nekateri, da je to dolgoročen cilj, h kateremu moramo usmeriti svoje delovanje. Zakon je živa stvarnost. Nekatera določila se ponekod, pa četudi še tako dobro zastavljena, izrodijo. Zvodenijo. Na to moramo biti pozorni, strogi, natančni, je dejala, ko smo se poslovali, a je vmes bilo še marsikaj izrečenega. Tudi takšnega, kar bo najbrž planilo med razpravljalce na 11. kongresu ZKJ. Anica Halužan ve, da biti delegat na tako pomembnem zasedanju ne pomeni le priznanja, temveč tudi obilico odgovornosti in še več trdega dela.

Bila je utrujena pa tega ni pokazala. Prejšnjo noč je pisala članek za domače Vrelo. Sicer pa, »pisati celo noč, sedeti na teden na petih ali šestih šestankah še ne pomeni tudi, da se bo vse porušilo,« zna zatrditi Anica Halužan.

Za obletnico OF

Po 5. členu Pravilnika o podeljevanju priznanja OF slovenskega naroda predlaga Komisija za priznanja in odlikovanja, da se ob stoletnici ustanovitve OF 27. aprila 1978 podeli Aktivu ZSMS Steklarske šole Rogaška Slatina PRIZNANJE OF S SREBRNO ZNAČKO.

Obrazložitev: Aktiv ZSMS Steklarske šole Rogaška Slatina je tri desetletja uspešno deloval v Steklarski šoli in v Krajevni skupnosti Rogaška Slatina, njegova aktivnost pa

se je odražala tudi v širšem družbenem prostoru s kulturnimi, športnimi in družbenopolitičnimi manifestacijami.

V domačem okolju je aktiv organiziral in pripravil vse proslave ob državnih praznikih in spominskih dnevih. Vsebinske je bila politično aktualna. Aktiv je sodeloval na proslavah in manifestacijah v krajevni skupnosti. V minulem letu je s svojim marksističnim krožkom, ki ga usmerja mentor Miroslav Bradič, zelo uspešno

nastopal na tekmovanjih s tematiko TITO-REVOLUCIJA-MIR na lokalnih, regijskih in medobčinskih tekmovanjih. Enake uspehe je dosegal na kviz tekmovanjih s področja DESETIH KONGRESOV PARTIJE. Aktiv obenem tvorno sodeluje v tekmovanih dejavnostih OO ZSMS Steklarske šole, Steklarne Boris Kidrič in osnovnih organizacij steklarskih sindikatov. Aktiv vodi mladinka Rosita Majcenč, šteje pa 96 članov, ki so vsi učenci Steklarske šole.

Marksistični krožek šteje 22 članov. V narodnostno heterogenem aktivu so nenehno razvijali misel bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov.

Zaradi vsestranske in dolgotrajne dejavnosti ter doseženih uspehov Komisija za priznanja in odlikovanja soglasno predlaga podelitev priznanja OF s srebrno značko.

Člani komisije:
REMI KOCIĆA,
JANKO BASTASIĆ,
IVAN TURNŠEK

Minil je le kratek čas, odkar se je končal VIII. kongres ZKS, toda člani ZK Steklarne »BK« Rogaška Slatina so kar hitro reagirali — katere spremembe oziroma kaj novega nam je prinesel VIII. kongres ZKS.

Verjetno bi bilo prezgodaj govoriti, o vseh spremembah — dopolnitvah, saj od vsakega kongresa čutimo velike premike, ne samo člani ZK, temveč celotna družba, predvsem pa največ pričakuje delavec v neposredni proizvodnji, kateri je glavni faktor materialne proizvodnje.

Tako se člani ZK Steklarne resno sprašujemo, kako preiti iz teorije v prakso — torej iz vseh dokumentov, sklepov katere je jasno opredelil VIII. kongres ZKS, da jih čim hitreje uresničimo v praksi. Da bi to nalogo do sledno uresničili, se moramo zavzemati prav vsi — mislim na vsakega člana delovne organizacije Steklarne Rogaška Slatina. Naša dolžnost, posebej članov ZK je, da temeljito proučimo pokongresno gradivo, ki nam je prineslo veliko novega, nas opozorilo na napake, opredelilo mesto in vlogo članov ZK, nam dalo nove, še bolj odgovorne naloge, ki jih bomo morali v bodoče resno jemati ter jih tudi vestno izvrševati.

Kongres je v celoti potrdil, da se borba komunistov in vseh subjektivnih sil odvija v neposrednih prizadevanjih, da spremenimo odnose na svojem delovnem mestu, v okolju in katerem živimo in temelju prvih elementov dohodkovnih odnosov. Moramo se znebiti začetnih napak, vedno moramo izhajati iz položaja delavca v združenem

„Novosti za vse nas“

delu, v družbi in družbeni reprodukciji nasploh, predvsem na tistih ovirah, kjer so težnje družbenega odtujenja še močno prisotne, so najbolj trdožive, kjer je največ odporov in omahovanja.

VIII. kongres ZKS se je jasno opredelil za hitrejšo ustvarjanje pogojev, v katerih se bo delavec, delovni človek razvijal kot celovita svobodna osebnost združenega dela. Dolžnost članov ZK je, da s svojo stalno in konkretno dejavnostjo med delavci zagotovijo še bolj dosledno uresničevanje ustavne vsebine TOZD. Garancija za uspešno izvajanje te naloge je, da se delavci vse bolj zavedajo, da je TOZD toliko temeljna celica dela in gospodarjenja, kolikor delavci v njej obvladujejo prenešeno in novoustanovljeno vrednost — to se pravi osnovne pogoje ustvarjanja, pridobivanja in razporejanja dohodka. Seveda na drugi strani se čutijo prvi uspehi doseženi pri uveljavljanju svobodne menjave dela, med delavci proizvodnih in delavci družbenih dejavnosti. Do izraza so prišle tudi kritične ocene v prepočasnem uveljavljanju razvoja, zlasti produktivnosti dela, znanja in inovacij, prepočasen napredek politike integralnega prometa, neskladja med uvozom in izvozom, ter velik razkorak v razvoju posameznih območij v republiki itd.

Osnovna organizacija ZK mora postati temeljna celica zagotavljanja učinkovitejših aktivnosti in akcije enotnosti komunistov. Aktivnost ZK mora izhajati in temeljiti na problemih dela in življenja delavcev in delovnih ljudi v TOZD in Krajevni skupnosti. Avantgardna vloga ZK se uresničuje lahko le z aktivnostjo komunistov tako, da se tekoči problemi delavcev in delovnih ljudi povezujejo z dolgoročnimi zgodovinskimi interesi delavskega razreda. Na koncu bi še enkrat poudaril, da vsi dosedanji kongresi, posebej pa VIII. kongres ZK Slovenije so resnična potrditev ogromnih rezultatov, ki smo jih komunisti naše republike skupaj z delovnimi ljudmi in občani dosegli v tem času.

MARKSISTIČNI KROŽEK:

Izkušnje iz metodologije dela

V marksističnem krožku v Steklarski šoli se združujejo mladi, ki žele podrobneje spoznati notranje zakone in zakonitosti razvoja družbe na temeljih marksistične znanosti. Člani se v delo vključujejo prostovoljno. Na začetku šolskega leta krožkarji izvolijo vodjo, ki obvešča članke o temi, ki jo bomo obravnavali in skrbi, da vsi pravočasno dobe ustrezno študijsko literaturo.

Program dela krožka pravi mentor skupaj s krožkarji. S samoupravno preobrazbo vzgojnega in izobraževalnega sistema je treba zagotoviti, da se mladi na vseh ravneh usposabljanja aktivno pripravijo za delovne in druge družbene aktivnosti in se neposredno vključujejo v delovne in samoupravne procese. Pouk marksizma je treba povezovati z življenjem, z dogajanjem, povezovati ne le teorijo in prakso.

Povezovanje teorije s prakso pri uresničevanju učnega načrta za marksistične krožke v največji meri prispeva k aktivizaciji krožkarjev. Na sestankih smo se dogovorili, da so naši krožkarji prisotni tudi na sejah delavskega sveta pa tudi na sejah drugih samoupravnih organov v delovni organizaciji.

Vsak član mora imeti beležnico, v katero vpišuje svoja opažanja in eventualne pripombe pa tudi vprašanja, na katere bi pozneje želel imeti odgovor.

Včasih krožkarji sami postavijo referate, ki jih preberejo na sestankih. Tudi imajo možnost, da pobarajo za mnenje ljudi neposredno iz prakse. Uporabljamo različne oblike in metode dela (predavanja, razgovori, pisanje referatov in razprav za okroglo mizo itd.), odvisno seveda od snovi, ki jo nameravamo obdelovati.

Okrogla miza je vsekakor zelo dobra oblika in po našem mnenju tudi najbolj učinkovita, saj neposredno pritegne navzoče, da sami iščejo rešitve in izražajo svoja mnenja in misli. Seveda mora biti okrogla miza bolj

kot vse druge oblike dela izredno dobro pripravljena, da rodi zaželeni uspeh. Potrebna je pomoč mentorja. Pisane referate zaobjame le posamezniki, vprašanje pa je kako sodelujejo preostali.

Pri predavanju nove učne snovi naj se ne izkaže mentor samo kot strokovnjak, temveč naj bo predvsem metodik. Predvsem naj razvija krožkarjevo racionalno ter čustveno in hotenjsko doživljanje. Če je le mogoče, naj zaposli vse krožkarjeve sposobnosti. Skratka, mentor mora biti docela enakopraven s krožkarji, ki jim pomaga v določeni meri le z strokovnimi nasveti. Nikdar naj ne uporabi vseh sestankov krožka, ko predava, da bi »sipala« med krožkarje nove ugotovitve. Vselej naj nekaj časa ostane za razpravo. Le tako lahko krožkarji aktivno sodelujejo. Potemtakem se zbujajo in razvijajo prizadevanja krožkarjev, da se poglobijo v snov in razširijo izobrazbo. Krožki so torej že uveljavljena in preizkušena oblika idejnega dela mladih.

Razvijati bi morali marksistične centre v regijah, občinah, visokošolskih delovnih organizacijah, v šolah, dijaških domovih, krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela. Ti centri morajo postati kakovostno nova oblika boja ZK in socialističnih sil za ustvarjalno razvijanje in uveljavljanje marksistične teorije na vseh področjih družbenega življenja za čimbolj ustvarjalno vključevanje marksistične teorije v družbeno ekonomsko ter družbeno politično prakso.

Med posameznimi krožki v občinah, regiji itd., bi moralo vseskozi prihajati do izmenjav medsebojnih izkušenj, pokazati pa bi morali večje zanimanje za povezovanje z OO ZSMS pa tudi z občin-skimi konferencami ZSMS še zlasti pa s tistimi osnovnimi organizacijami ZSMS, ki teh krožkov še nimajo.

Mentor marksističnega krožka:
MIROSLAV BRADIC

DR. FRANCE KIDRIČ

Zgodovina slovenskega slovstva

Neprecenljiv je delež rogaškega rojaka v slovenskem slovstvenem zgodovinopisju.

Pred nedavnim je bila na Knežcu pri Rogški Slatini slovesnost ob otvoritvi prenovljene Kidričeve domačije — oba velika moža sta dobila spominski sobi, na podstrešju pa je tudi pregledna razstava zgodovine NOB na Kozjanskem — ki so se je udeležili vsi najvidnejši družbeno politični delavci SRS. Slavnostna govornika sta bila dr. Bratko Kreft in Franc Sali, sledil pa je krajši kulturni spored, ki so ga izvedli združeni pevski zbori šmarnske občine in pa skupina igralcev SLG iz Celja.

Oba govornika sta podrobno orisala življenje in delo obeh velikih mož, ki sta z vsem srcem živela za svoj narod, vsak na svoj način in tako tudi vsak po svoje vzdala temeljne kamne za nadaljni razvoj: dr. France Kidrič na slovstvenem področju, Boris pa v gospodarskem življenju. Ko je dr. Bratko Kreft govoril o velikem zgodovinarju dr. Francetu Kidriču, je med drugim tudi dejal:

»Novost, ki jo je prinesel Kidrič v slovensko literarno in kulturno zgodovinopisje, je bilo v tistih časih nenavadno, naravnost fanatično iskanje resnice, kritično preverjanje in razčlenjevanje, kaj je le domneva in želja in kaj neizpodbitna zgodovinska resnica, ki mora vedno biti podprta z neovrgljivimi dokumenti in stvarnimi dejstvi. Ta njegov znanstveni realizem in racionalizem s svojim pozitivizmom je že izhajal iz materialističnega svetovnega nazora, ki se je proti koncu že močno približal historičnemu in dialektičnemu materializmu.«

Ker smo v zadnji številki predstavili Borisa Kidriča, bomo podobno skušali storiti tudi sedaj z njegovim oče-

tom. Iz njegovega obširnega opusa smo izbrali del, ki govori o protestantizmu na Slovenskem, dobi torej, ki nam je dala prvo slovensko knjigo.

— Po slovenskem ozemlju, kjer so bili prvi sli nove misli poleg dijakov vojaki, rudarji, trgovci itd. a zlasti knjige, se je začel širiti protestantizem vključno prepovedim deželnega kneza vsaj že kmalu po onem sklepu warmškega državnega zbora, ki je aprila 1521 Luthra izobčil in njegov nauk prepovedal. Tiski, ki so jih kolporterji uvažali na skrivaj, so se širili v dveh jezikih: od severa so uvažali nemške izvirnike, od jugozapada italijanske prevode, ki so jih 1520—25 pod napačnimi naslovi tiskali v Benetkah.

O začetkih formalnih protestantskih krožkov v posameznih krajih in pokrajinah se da le ugibati, ker ne tvorijo trdnega oslonja niti prve izpričane omenitve novih gesel, a še manj objave prvih lutrovskih nauk, ki so imeli gotovo čisto le namen, da zajezijo tok novega pokreta.

Izpričana je naklonjenost protestantskim geslom na Slovenskem ozemlju menda najprej v Trstu, kjer so delale protestantske knjige preglavice katoliškim oblastnikom vsaj že v prvi polovici 1523. leta. Istega leta tik pred 22. decembrom se je vrnil z Dunaja v Trst tudi škof Peter Bonomo, ki je bil naklonjen menda zlasti takim reformnim idejam, katere je zagovarjal tudi humanist Erazem Rotterdamski. Bonomov gojenec v Trstu je bil 1524—27 in potem od 1529 do ordinacije 1530 tudi mladi Raščičan Primož Trubar, ki je morda tudi sam v Trstu množil reformno razporeditve s solnograškimi spomini na opazovanja procesij k Hubmaierjevi kapeli v Regensburgu in dunajskimi spomini na utopi-

tev istega Hubmaierja in njegove žene.

Tudi na Kranjskem se je kazal Luthrov nauk vsaj že 1525 v konkretni obliki — nekateri menili so se sami odvezali obljub in pobegnili iz samostanov. Na Lukeževo so čitali v cerkvi istega imena oglejski arhiduhovnik in njegovi spremljevalci lutrovske mašo brez kanonov. Na Gorenjskem je oznanjevalo nekaj pomasnih popov in kaplanov na prižnici in drugod zoprne stvari, ki pospešujejo bolj razdvojenost in upor kot edinost, t.j. nekaj podobnega, kakor je bilo 12 atikulov evangelijske svobode nemških upornih kmetov. Ali je obstajal v času, ko je izšel proti luterantstvu Ferdinandov generalni mandat z dne 20. avg. 1527, formalen protestantski krožek že tudi v Ljubljani, se ne da ugotoviti. Verjetno je, da se je začel oblikovati pod vodstvom Matije Klombnerja, ko je prišel ta 1529 v službo deželnih stanov. Med prvimi Klombnerjevimi somišljeniki v Ljubljani so bili Vid Khisel, ki si je 1528 sezidal grad Pužine, a 1530 bil prvič mestni sodnik, Jurij Seyerle, ki je bil Khislov naslednik v sodništvu in drug.

Na slovenskem Stajerskem so bili že pred 1528 razni slični zagovorniki novoreformnih načel kakor na Kranjskem: kaplan v Celju je nehal izpovedovati in za duše moliti, njegov tovariš se je nehal postiti, menih je ubežal bogvekam, izbral si je družico in je prišel v obleki steklarja v Marenberg. Nekdo je pridigal, da »kdor časti mater božjo, zakrivi toliko, kakor če bi častil hudiča«, v Soštanju je privatni kaplan, ki se je bil že tudi oženil, pozival ljudi, »naj si zadelažo ušesa, ako zvonji k maši«. Plemič Kri-

štof iz Ivnice je pregledoval kmečke testamente, a če je našel v njih darila za cerkev, ni dovolil, da bi jih izročili. Nekateri plemiči so prepovedali, da bi ljudje hodili k maši, najemali cerkvene pogrebe ali plačevali desetino. Plemenita Althauserica pri Soštanju je kmete silila, da morajo hoditi poslušati njenega lutrovskega kaplana, in duhovnik, ki je čital njenim kmetom mašo, je moral plačati goldinar kazni.

Sodnik v Soštanju je javno pozival, da se ne sme maševati, Radgončani so se norčevali iz cerkvenih obredov ter nosili na pustno sredo na čelu procesije križ s slaničkom.

Enak boj se je vršil pač tudi že na Koroškem.

Morebitno razpoloženje slovenskega kmeta za cerkveno reformo so dogodki po 1525 pač nekoliko oslabilili, ko se je po izjalovitvi kmečkega upora prepričal, da so ga varali upi, ki jih je gojil v zvezi z geslom o »čistem evangelijsku«. Notranje avstrijski stanovi o verskem prevratu v tretjem deceniju še niso bili iste misli. Kranjci so še bili branitelji stare vere, Korošci so kazali nekaj indiferentizma, Stajercji so odločno zahtevali razlago »čistega evangelijskega« in videli povzročitelje nemirov v katoliških duhovnikih, češ, kmet meni, da mu duhovščina noče razgaliti čiste in jasne božje besede. Že v prvih letih pa je bilo med pristaši lutrovstva na Slovenskem poleg meščanov tudi več duhovnikov.

V dobi 1530—35 je začelo dobivati na slovenskem ozemlju priznavanje protestantskih gesel nove oblike, četudi ni gotovo, ali so res v Agsburgu tudi odposlanci notranje avstrijskih stanov priznali konfesijo protestujočih nemških knezov.

Nadaljevanje na 6. strani

Nadaljevanje s 5. strani

V Trstu je Bonomo po Erazmovem nauku vsaj že sedaj obsojal klicanje na svetnike, čaščenje relikvij in božjih potov ter poudarjal naj stopi na mesto bogoslovnega umovanja praktična smer. V celjski grofiji je začel vplivati Trubar, nov vikar v Laškem, čigar bogoslovne fiziognomije je imela že ob prihodu na župnijo dve značilni črti: načelo, da

je treba ljudstvo v pridiganju seznanjati predvsem z evangelijsko resnico, in pa silno skepsa ter izreden kritičizem do ustanavljanja novih romarskih cerkva na osnovi raznih »prikazni«.

Pod vplivom švicarskih reformatorjev Bullingerja in Pellicana, katerih komentar je dobival Trubar nekako od 1532 v roke, se je začelo v njegovi miselnosti množiti število katoliških naprav in udejstvovanj, ki so se mu

zdele praznoverske. Verjetno je tudi, da si je osvojil Trubar v Laškem evngelijanski nauk o obhajilu, ki je bil njegovi racionalistični smeri izmed onodobnih doktrin o tej temi pač najbližji, podobna pa je, da ni razpravljaj tega vprašanja pred kmetijskim občinstvom v navadni pridigi. V Ljubljani se je pridružil Klombnerjevemu krogu Lenart Budina, ki je po vrnitvi iz Nemčije okoli 1535 postal v rojstnem mestu

»latinski učitelj«, a simpatizirala sta z reformo že tudi kanonika Mertlic in Wiener. Vsaj Luthrovo zahtevo o obhajilu pod obema podobama si je osvojil menda tudi ljubljanski škof Ravbar.

Novo fazo je pomenjal Trubarjev prihod za vikarja in pridigarja k Sv. Miklavžu v Ljubljani okoli 1535. Sploh so čutili v letih 1535–40 nov porast protestantske misli med Slovenci.

PREŽIHOV VORANC

PRVI MAJ

Bilo je takrat, ko sem še bické pasel pod Uršljo goro. Vsako jutro mi je po ušestih zvonila ponarodela Vodnikova pesem:

Ob štirih zjutraj gori vstanem
in ženem bické past.
Oh, kako bom srotej bické pasov,
ko mam še komaj sedem let.

Treba je bilo vstati ob zori in napasti bické do šole, ki se je začela ob devetih. Do šole pa je bilo dobre pol ure hoda. Jaz sem seveda spal kakor ubit in težko me je bilo ob tej uri spraviti pokonci. To se pravi, kadar me je budil oče, to ni bilo pretežno. Komaj sem začul njegov robati glas: »Halo sonce je že nad Pohorjem!« sem treščil iz postelje, čeprav sem vedel, da sonca še dolgo ne bo nad Pohorjem. Če bi tega ne bi storil tako urno, bi mi bila iz postelje pomagala očetova težka roka.

Teže me je bilo spraviti pokonci, kadar me je klicala mati. Ta se je tiho priplazila do postelje, in ko me je videla, kako trdno spim, se je spet oddaljila po prstih in šepetala:

»Pet minut ga še pustim, saj je srotej...«

Cez pet minut, ki so bile zame silno kratke, me je spet prišla klicati. Navadno sem jo slišal že prvkrat, toda sem se vedno potajil. Tudi zdaj sem se zvil v klobčič in se delal, ko da bi najtrdneje spal. Mati me je nekaj časa tiho opazovala, potem pa vzdihnila:

»Srotej, kako bi še rad spal!«

Počasi se je odločila in me poklicala:

»Bické se že derejo.«

Navadno me je morala klicati dva — ali trikrat, preden sem se skobacal iz postelje, ki je bila poslana morda le dvakrat v letu. Moja mati je imela zelo mehko srce, in kadar me je klicala ona, sem pridobil vsaj pol ure. Mogoče je tudi oče imel mehko srce, toda tega nam otrokom ni smel pokazati, ker je bilo življenje naše družine pretrdo.

Bické pasti je bila huda reč. Pravega pašnika zanje

ni bilo, ampak so se razprostirali ovčji pašniki po gozdovih, med ostrogovno in med trnjem, koder se goveja živina ni hotela pasti. Na paši sem bil bos, ker ni bilo denarja za čevlje. Kadar je bila žival sitna, sem imel čisto okrvavele noge. Vrh tega je bilo po jutrih tudi še mrzlo. Toda otce so bile v našem najemniškem gospodarstvu zelo važna stvar. Na leto jih je mogel oče prodati do deset in še več, kar je vrglo lepe denarce, s katerimi smo se otroci že za silo oblekli.

Nekega jutra me je oče že zelo zgodaj poklical. Zatrobil je kakor zmerom »Sonce je že nad Pohorjem!«.

Takoj sem tičal v hlačah in se odpravil v hlev. O kakem soncu nad Pohorjem seveda še ni bilo sledu. Na vzhodu se je še komaj poznala jutranja zarja. Vrhova Uršlje gore in Pece, ki sta bila še vsa zasnežena, še nista žarela v škrlatni luči sončne zarje, ampak sta motela v blede odsev jutra, ki je vstajalo nekje na vzhodu. Po bočja planin so bila še vsa črna, po dolinah pa je ležala debela megla, ki je zakrivala vse manjše hribe. Nebo je bilo jasno in na njem je gorelo še veliko svetlih, mrzlih zvezd, ki so počasi začele ugašati.

»Kam pa naj ženem past?« sem vprašal očeta, ki je vsak dan sproti določal pašo.

»Na vrh boš gnal danes,« mi je mrko odgovoril.

Na vrh! Srce mi je skoraj poskočilo od veselja. Na vrhu je bila pri nas najboljša in najudobnejša ovčja paša. Tako se je imenoval hrib nad domačijo, ki je bil porasel z drmo, to je s travo, ki so jo imele ovce najrajši. Na pašniku so rasle bele breze, ki so bile podobne zelenim pušeljcem. Vmes je stalo nekaj velikih, orjaških macesnov, ki so se videli daleč naokrog.

Čreda je bila brž na pašniku in sedaj se je začelo zame dobro življenje. Ovce so se začele pasti kakor uši in mi sploh ni bilo treba paziti nanje. Ako bi ne bilo premrzlo in premokro po tleh, bi se bil lahko ulegel in mirno zaspal. Toda bil sem že prebujen in moja zaspanost se je medtem dvignila nekam med vrhove macesnov, ki so meleti v sivkastomodro nebo. Zato sem začel opazovati, kako je okrog mene nastajalo leno, vgrudno jutro.

Pravkar sta zagorela vrhova dveh najvišjih gora v skratnem plamenu. Gorele so skale in razpoke med čermi. Podoba me je nenadoma vsega prevzela, da sem bil kakor zamaknjen. Na mah sem pozabil na svojo utrujenost in nisem nehal strmeli v goreče gore, ki so se mi zdele vedno bližje. Pod zasneženimi vrhovi se je razprostiralo široko, temno pobočje, pokrito s planinskim lesom. V tem pobočju se je združevalo mnogo barv. Smrekove hoste so bile skoraj črne, tam pa, kjer so rastle buke, je bilo še vse rjavo, zakaj buke v taki tišini še ni pričela zeleneti. Temnikasto ozadje pobočja je bilo prepikano z blestečimi macesni, ki so si pravkar nadevali svoj svetlozeleni pomladni nakit. Brez teh macesnov bi bila podoba gore še čisto mrtva.

Dolina pod goro je bila še zakrita z meglo, ki se je le počasi pogrezala vase. Nikjer še ni bilo polj in travnikov in prav nobene domačije ni bilo videti iz tega beglega morja. Naš vrh je bil kakor samotni otok sredi jutranjega kipenja. Včasih se je zdela, da ga bodo meglenne pene pogoltnile. Kmalu pa sta začela rdeča vrhova obeh orjakov bledeti. Obenem so postajali svetlejši tudi gozdovi pod gorami. Zdaj je začel dan hitro spreminjati lice cele dežele. Pohorska slemenca so se ločila od vzhodnega neba, na severu pa so vrhovi Golice in njenega predgorja nekako dolgočasno moleli pod nebo. Dolinska megla, ki je še pred nekaj minutami lizala do pasu širnih pobočij, se je nenadoma sesedla in skozi njo so se začele svetlikati lise obdelanega polja. Naših gor se ni več dotikala rdeča sončna zarja, ampak so bili vanje uprti pravi sončni žarki, ki so prihajali naravnost od velike rdeče sončne krogle, ki se je nenadoma dvignila izza pohorskih slemen.

Sedaj je nastopil pravi dan.

Ves širni prostor med nebom in zemljo, kolikor sem ga mogel zajeti z očmi, se je napolnil s pepelnasto, skoraj prosojno barvo. Ta praznična svetloba je srkala vase dolinsko meglo, ki se je zmerom bolj stiskala k zemlji in se skrivala med loge in travnike. Nadnaravno velika, orjaška drevesa so začela moletiti iz meglenega dna, potem so prišli na vrsto robovi valovite doline, ki so razsekali meglo na nešteto podolgovatih jezikov, dokler se niso pokazale domačije, vsepovsod raztresene, naposled pa se je prav na dnu doline pokazala mala vas z visokimi, gotokim zvonikom.

Medtem ko se je spreminjala podoba doline, se je spreminjalo tudi sonce. Ko je vželo izza Pohorja, je bilo podobno veliki, žareči krogli, potem pa je postajalo bledejšje in manjše. Nazadnje se je oddalo z močnim vencem, ki je bil svetlejši kakor njegova sredina. Iz tega venca so začeli potem štrkati na vse strani daljši in krajši žarki, ki so bili podobni žarečim strelam. Kmalu ni bilo več mogoče pogledati v sončno kroglo.

Kakor me je zjutraj, ko sem vstajal, strašno imelo in sem še, gredoč na pašo, včasih spal, tako silno rad sem gledal jutro, ki je vstajalo pred mojimi očmi. Tega vstajanja se nisem mogel nikoli nagledati. Vedno sem pri njem odkril kaj novega in kaj lepšega. Posebno takrat, kadar sem pasel Na vrhu. Tam me paša ni veliko motila, ker se je žival pasla kakor us. Pogled z vrha je bil še sam po sebi lep in za oči prava paša. Toda bilo je še nekaj drugega zraven, kar je delalo vstajanje jutra še lepše. Naš vrh se je ob jutranjem svitu za nekaj ur potapljaj v god-

bo tisočeri glasov, ki so se zlivali v veličastno, brnečo, prečudno pesem ali godbo. Ta godba je prihajala iz neštetihih pitčjih grl in donela iz brezovega grmovja in z vej visokih macesnov, prihajala je iz vlažne, napojene zemlje in trave, prihajala je iz tankih macesnovih in brezovih vej, ki so bile neslišno napete v jutranjem zraku in se šibile pod razkošno roso, čeznje pa je drgetal nevidni lok prvih jutranjih vetričev. In ta mogocna godba mi je prevzela srce, da sem nekako onemel strmel raz ta čudni, v roso utopljeni vrh. Vse te lepote, ki se je razprostirala okrog mene, in vse te godbe, ki je brnela v mojem mladem telesu, pa se nisem zavedal, kakor se tega zaveda kdo, ki jo opazuje ali posluša pri polni zavesti, ampak sem bil tesno zrasel z vsem, kar me je obdajalo in kar sem občutil, ko da je vse to del mojega lastnega bitja. Zdelo se mi je, da včasih gledam samega sebe.

Iz takih misli me je vedno prebudil sopihajoč, težak glas, ki je prihajal od daleč po zraku in je odmeval po brezovju in macesnovju nad mojo glavo. To je bil glas težkih, parnih kladiv, ki so butala doli v dolini, kjer je stala velika tovarna. V tej tovarni še nisem nikdar bil in sem jo mogel le od daleč gledati. To sem mogel le, če sem se napotil čez brezov pašnik na drugo stran našega vrha. Toda ni me preveč vleklo k njeni podobi, ker zame ni bila lepa. Bila je črna in sajasta, en sam kup zamazanih stamb, nad katere je molilo kakih šest ali osem visokih dimnikov. Iz teh dimnikov se je neprestano valil masten in črnkast dim, ki je zasmrjal celo severno dolino. Vedel sem tudi, da iz teh dimnikov ponoči švigajo plameni, ker sem šel z očedom nekajkrat ponoči v mlin in sem to sam videl. Od tistega časa me je tovarne skorajda strah. Ta črna tovarna je bila tudi še drugače slabo zapisana v mojem srcu. To sem imel od očeta, ki ni maral tovarniških delavcev, čeprav je bil tudi sam delavec. Tovarniški delavci so se ob nedeljah pri cerkvi postavljali s srebrnimi verižicami, z velikimi tolarji na lajbočih, z zelenimi klobuki, za katerimi so se šibili gamsovi repi. Moj oče teh ljudi ni maral zato, ker so večinoma kaj začeli nemškutariti, brž ko so povohali v tovarno. Vse to ga je odbijalo od njih, čeprav je bilo znano, da so fužinarji veliki reveži. Toda moj oče je bil takrat gotovo še večji in še bolj zapuščen revež, kakor so bili fužinarski delavci, ker je bil poljski delavec.

Ko sem tega jutra spet začel butanje tovarniških kladiv, sem se takoj znašel sredi resničnega sveta. Prenehal sem biti del narave, ki me je obdajala, postal sem to, kar sem bil: pastirček, ki je zgodaj zjutraj pasel dicke nekje na zapuščenem vrhu. Lepa, harmonična godba, ki je še malo prej zvenela skozi macesnovje nad mojo glavo, je zdaj prenehala, ker jo je razsekal odmev parnih kladiv. Celo jutranji zvon, ki se je glasil iz druge doline pod menoj, mi ni mogel priklicati več prejšnje zamaknjenosti.

Nenadoma sem od nekod začul človeške glasove. Začel sem oprezovati naokrog, toda nikjer nisem mogel opaziti živega bitja razen svojih ovč, ki so mulile travo tam med brezami. Čez naš hrib je šla gozdna vozna pot, ki je vodila iz doline, kjer je stala tovarna. Ta pot je bila samotna in le redkokdaj so po njej hodili ljudje, nikdar pa še nisem tod videl koga ob tako zgodnji uri. Nedvomno je šel nekdo na vrh. Kdo je bil, še ni bilo videti, ker so pot zakrivale breze. Meni to ni bilo povšeči. Bil sem sa-

motarske narave in sploh nisem rad srečeval ljudi. Na tihem sem se tujih ljudi bal, ali pa sem jih celo sovražil. Kdo bi neki hodil tod ob taki uri, sem si mislil in stegoval vrat proti tisti strani, od koder so prihajali glasovi. Nenadoma pa sem zagledal skozi brezovo grmovje celo gručo ljudi, ki se je bližala vrhu. Sli so počasi, mloški in ženske pomešani, in celo nekaj otrok je bilo zraven. Vse je bilo praznično oblečeno in vse veselo razpoloženo. To je bilo videti že od daleč. Poznalo se je tudi, da je družba zatopljena v živahen pogovor, ker so nekateri mahali z rokami. Nekateri pa so mrmrali neko pesem.

Bilo so še tako daleč, da nisem mogel razločiti, kaj in kak jezik govorijo. Toda zdaj jih nisem utegnil več poslušati, ker so se vedno bolj bližali. Zvest svoji nezadržljivosti sem hitro skočil med grmovje in se potuhnil za debeli macesen, ki je zakrival mojo postavo. Iz tega skrivališča se je dalo nemoteno gledati na družbo, ki je prihajala vedno bliže. Ovce me niso skrbele, ker so se mirno pasle nedaleč med brezami.

Skupina ljudi se je medtem že tako približala, da smo bili skoraj vstric. Jaz sem se prilepil tesno k macesnovemu deblu, da bi me nikakor ne mogli odkriti. Sedaj sem že razločil posamezne besede, toda nisem mogel razumeti, o čem govorijo. Nekaj pa me je pri njih zelo presenetilo, vsi od prvega do zadnjega in celo tista dva ali trije otroci, ki so bili zraven, so imeli v gumbnicah zataknjene lepe rdeče nageljne. Vsi so žareli v obraz, ko da bi bili zelo razgreti, ceprav pot ni bila naporna in je ob tej jutranji uri na vrhu celo prijetno hladno. Ženske, ki so šle z družbo, so se smejale tako razposajeno, kakor se smejijo dekleta, kadar gredo ob lepih nedeljah v cerkev.

Vse to ni slabo vplivalo name, toda kmalu je padla vmes temna senca, ki je na mah vse pokvarila. Zapazil sem, da imajo moški po vrsti vsi velike, srebrne verižice in svetle tolarje na lajbičih. To me je prepričalo, da so to ljudje iz tovarne, ki sopiha v dolini, in postal sem slabe volje. Mislil sem, kakor je mislil moj oče, da so to slabi ljudje. Zdaj sem se še tesneje skril za macesnovo deblo.

»Oh, bické, bické, kako je to lepo...!«

Skupina ljudi se je ustavila in nekaj žensk je z iztegnjenimi, golimi rokami, v katerih so držale kruh in žemlje, začelo korakati proti moji mali čredi. Creda pa, ki ni bila vajena ljudi, se je odmaknila nazaj v goščavo, medtem ko se ženske niso dale odgnati in so še dalje silile za ovci. Za bickami se je pognala tudi v belo oblečena deklica z žemljo v rokah in mi pri tem prišla za hrbet, pa me še ni opazila. Deklica je bila malo večja od mene in je imela gole, bleščeče lahkoti. Na prsih je nosila rdeč nagelj. Ko sem jo tako videl stati med belimi brezami, se mi je zdela čudno lepa.

Tedaj me je deklica nenadoma zapazila.

»Poglejte, pastir!« je zaklicala vzradoščena proti skupini, ki je ostala na poti.

Na njene besede se je vsa družba obrnila proti meni in od zadrege mi je vsa kri udarila v glavo. Nekdo je vzkliknil:

»Poglejte, tako majhen pobič, pa že pase!«

Jaz sem nemo strmel v belo deklico, ki je stala pred menoj.

Ker se nisem ganil izza macesna, se mi je dekle začelo približevati. Njen obraz se je veselo smejal in kazala mi je dve vrsti svojih prebelih zob. Napadala me je volja, da bi pobegnil izpred nje in se skril v goščavi, toda neka topla notranja moč me ni pustila z mesta, zato sem ostal, kjer sem bil.

Dekle se je tedaj približalo macesnu in obstalo korak pred menoj, strmel je nekaj časa vame s svojimi velikimi ogljenimi očmi, potem pa mi je nenadoma reklo:

»Zakaj se bojiš?«

Hotel sem odgovoriti, da se ne bojim in da me je le sram mojih bosih nog in moje revščine, pa nisem mogel spraviti besedice iz ust.

Nekaj časa sva si tako stala nasproti in molčala. Skupina ljudi, kateri so se zopet pridružile ženske, ki so prej iskale ovac, je na gozdni poti tudi obstala in gledala vame in v deklico. To je trajalo mogoče precej časa, toda zame je bilo soočenje le kratek blisk. Tedaj je na poti rekel ženski glas:

»Sram ga je, ker ni varen toliko ljudi.«

Neki drugi glas pa je rekel:

»Lenkica, daj mu nageljček, da bo tudi on vedel, da je danes prvi maj...!«

Tedaj je Lenkica, kakor je bilo deklici ime, vzela nagelj s svojih prsi in mi ga pomolila z dolgo bleščečo roko. Njene oči so pri tem globoko žarele in se zasadile v moje oči.

Jaz sem počasi vzel njen nageljček in se pri tem dotaknil njene roke. Ta dotik mi je čisto zmešal glavo. Na mah sem izgubil prisotnost duha in sem z nageljnomo v rokah zdirjal v goščavo ter se tako skril dekletu ter skupini ljudi na cesti. Še zahvaliti se nisem mogel dekletu za prekrasni dar.

Ko sem bil v goščavi na varnem in sem vse premislil, me je skoraj postalo sram tega, kar sem storil. Toda družbi z deklico je to menda celo ugajalo, zakaj slišal sem prešeren smeh. Nato je družba veselih ljudi začela peti neko pesem, ki je nisem razumel in ki sem ji prisluškoval z utripajočim srcem, dokler se ni zgubila visoko pod vedrim nebom tega zgodnjega dne. Potem je skupina ljudi izginila na drugo stran vrha in jaz sem ostal sam s svojimi ovci. V samotni sem potem pretehtal vsako besedo, ki sem jo slišal na vrhu.

Beseda »prvi maja« je bila posebno poudarjena in zato se mi je vtisnila v spomin posebno močno. Saj sem tudi nagelj dobil od deklice za prvi maj.

Takrat vsega tega še nisem razumel, ker sem bil še premajhen. Bilo je še v stari Avstriji. Pozneje sem šele zvedel, kaj pomeni prvi maj. V stari Avstriji delavstvo prvega maja ni smelo praznovati, kakor ga praznujemo danes mi. Praznovati so si ga upali le najbolj pogumni ljudje.

In med njimi je bila tudi tista bela deklica sredi zelenih brez, ki mi je podarila nageljnovo cvet, ceprav me ni poznala in sem bil zanjo le ubogi pastirček, ki je bické pasel.

Od tistega jutra se ljudi iz črne tovarne v dolini in tudi same tovarne nisem več bal.

To je bil moj prvi Prvi maj.

Delovno v nove zmage

Preteklo je mandatno obdobje in pred nami so nove naloge. Morali smo pregledati dosedanje delo in izvoliti novo predsedstvo. Konec meseca aprila smo se zbrali v dnevni sobi, prisotni pa so bili še tov. Šarlah, predsednik OO ZSMS Steklarne Boris Kidrič tov. Verk, vodja doma tov. Jazber in tov. Remi Kočica.

Predsednica je otvorila konferenco in pozdravila vse navzoče, potem pa smo izvolili delovno predsedstvo.

Bili smo pridni. Vsaj tako so izzveneli prvi stavki predsednice naše OO ZSMS. Organizirali smo proslavo ob 29. novembru, priredili čajanko za novo leto, pustni ples, ob 100-letnici rojstva Otona Zupanciča pa pripravili recital, za dan žena zakusko in recital. Na predvečer otvoritve VIII. kongre-

sa slovenskih komunistov smo skupaj z OO ZSMS Steklarska šola OO ZK šole pripravili kres in kulturni program. Redno obiskujemo SNG v Celju, kjer imamo 40 sedežev. Na pobudo OK ZSMS smo se udeležili kviza na temo Deset kongresov ZKJ. Nekaj mladincev je stopilo v vrste ZK. Na šoli deluje nekaj krožkov, najbolj aktiven pa je vsekakor marksiistični. Skupaj s tov. Bradičem smo organizirali predavanja na temo Deset kongresov ZKJ.

Slišali smo tudi nekaj besed o težavah, ki so tudi v naši sredini. To velja predvsem za nezainteresiranost nekaterih posameznikov, s čimer pade večje breme dela na druge.

Zbirali smo tudi prihranke in tako imamo sedaj v banki 1312 dinarjev.

1. Dopisovanje v steklarsko glasilo STEKLAR: problematika in samoupravna dejavnost mladih steklarjev.
2. Vključevanje mladih steklarjev v društva: TVD Partizan, AMD, gasilce itd.
3. Vključevanje mladih v teritorialne enote in samozaščitne dejavnosti.
4. Sodelovanje z aktivom ZSMS SS, OO ZSMS Steklarne Boris Kidrič in drugimi.
5. Akcija izgradnje in urejanje steklarskega rekreativnega centra na Boču.
6. Priprava srečolova in pridobivanje sredstev za organizacijsko delovanje mladih.
7. Prirejanje izletov z namenom spoznavanja ožje in širše domovine ter spoznavanje zgodovine in prenašanje tradicij narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije jugoslovanskih narodov.
8. Srečanje z mladimi steklarji Slovenije.
9. Družbenopolitično izobraževanje mladih steklarjev in vključevanje mladih steklarjev v ZK.
10. Predavanja s temami:
 - a) delavsko gibanje in samoupravljanje
 - b) samoupravljanje v OZD
 - c) religija in ZKJ.

V starem predsedstvu se ni dosti spramenilo. Menjali smo le podpredsednika in blagajničarko, v novem predsedstvu pa so Majcenič kot predsednik in podpredsednik Pleteš, tajnik je Cretnik, blagajnik je Kovačec, člani pa so Sikošek, Štruklec, Kučič in Kršnik. Predstavnik III. razreda naj bi jeseni zamenjali s predstavniki iz I. letnika.

Novi program dela je pravzaprav skorajda verna slika starega, zajeli smo še izobraževanje o splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti ter družbeno politično izobraževanje v neko-

liko večji meri kot doslej. Dogovorili smo se, da bomo posvetili več pozornosti vključevanju mladih v ZK, bolj se bomo povezali z drugimi OO ZSMS, naši mladinci pa naj bi se bolj vključevali v teritorialne enote.

Govoril je tudi tov. Šarlah, ki ni niti pohvalil, niti grajal našega dela, za katerega vemo, da bi lahko bilo boljše.

Za 10. kongres ZSMS, ki bo v Novi Gorici, smo za delegata predlagali Ivančico Petrakovo.

Upamo, da bomo program v celoti izvedli.

ROSITA MAJCENIČ

STEKLARSKA ŠOLA:

Za večje uspehe

Se vedno slišimo kritike na račun naše osnovne organizacije! Zakaj? Res je sicer, da se delo naše mladine bolj malo čuti, četudi je pri nas skorajda polovica vseh zaposlenih mladih. Menimo, da nam naše družbenopolitične

organizacije nudijo premalo pomoči. Precejšnje število naših članov sploh ni zainteresirano za delo. O tem smo že večkrat razpravljali. Tudi mojstre pri peči smo opomnili, saj je prav tukaj ta problem najhujši. Uspeha ni.

V začetku aprila smo anketirali vse člane osnovne organizacije. Vsak je lahko povedal, kaj ga teži, kaj hoče, ali želi biti član organizacije ali ne. Bolje, da nas je manj in da bolje delamo kot veliko s polovico takšnih z rokami v žepu.

Rezultatov ankete še nimamo, ker vprašalnikov večina mladih še ni vrnila. Sprejeli smo program dela za letošnje leto, ki je kar preskromen, a upamo, da ga bomo sposobni realizirati.

PREDSTAVLJAMO – PREDSTAVLJAMO –

DRAGO MLINAR, predsednik sindikata TOZD servisnih dejavnosti steklarne Rogaška Slatina.

Drago je prišel iz male kmečke bajtice, kočarije kot sam pravi, v delovni kolektiv steklarne leta 1952. Sprva se je zaposlil kot odnašalec-stiskalec, vendar to delo ni dolgo opravljal, ker je zbolel in se prekvalificiral. Prekvalifi-

kacijo za električarja je opravil kar v steklarni pri pok. Gustlu Meclošku praktični del, teorijo pa v redni poklicni šoli. Po uspešno opravljenih izpitih se je zaposlil kot KV električar, kar je še danes.

Poleg svojega rednega dela je bil Drago angažiran v delavskem samoupravljanju in pri raznih drugih funkcijah. Za svoje delo je prejel več povelj in priznanj.

Po formiranju TOZD je bil Drago izvoljen za predsednika sindikata.

PLANINC ANTON, predsednik OO sindikata TOZD DEKOR Kozje. Tone se je za brusilca izučil v steklarski šoli leta 1964, nekaj časa je de-

lal v istem podjetju, potem pa ga je pot življenja zanesla v tujino. Kozjanski rojak, doma je v Podsredi, se je vrnil v domači kraj, ko je stekla proizvodnja brušenja steklenih izdelkov v Kozjem.

Ustvaril si je dom in družino v Podsredi, v kozjanski brusilnici pa opravlja naloge vodje delovne izmene.

V svojem delu je bil vsekozi zvest in prizadeven, zato so ga delavci izvolili za predsednika OOS.

Tone opravlja več funkcij v KS Podsreda in v TOZD, kjer je član samoupravne delavske kontrole, komisije za normative. Kot glasbenik še vedno občasno pomaga pri mlajših ansamblih na Kozjanskem, v katere prenaša svoje dolgoletne izkušnje.

Na vprašanje, kaj misli o nalogah, ki jih je prevzel kot predsednik sindikata je odgovoril: »Naloge predsednika ne smejo biti izražene z ozimnicami in izleti. Spoznavati moramo globoko vse probleme naših delavcev, omogočiti moramo pravo informiranost, da bi zagotovili kompaktnost delovne sredine. Pri nas v naši temeljni organizaciji je kolektiv mlad in nov, srečujemo pa se s starimi problemi: otroško varstvo, stanovanja, prevoz na delo. Mi vsi si moramo prizadevati, da te probleme rešujemo, da omogočimo delovne pogoje, ki so temelj dobrega dela. Mladi smo, zagnani in ne smemo dopustiti, da bi kakšen problem šel mimo nas, da bi se problemi kopičili, ker je boljše preprečevati kot pa zdraviti nastale rane.«

FRANC VEHOVAR, predsednik sindikata TOZD Osnovne izdelave. Franček je prišel iz kmečke družine v steklarski poklic. V osnovno šolo je hodil v Pristavi pri Mestinju in se ob koncu šolskega leta odločil za poklic steklopihalca. Tako je v letih od 1961 do 1964 obiskoval steklarsko šolo in položil zelo uspešno izpit za kvalificiranega steklopihalca. Po končanem izpitu se je takoj zaposlil v steklarni Boris Kidrič Rogaška Slatina in svoje poklicno delo opravljal zelo uspešno od krogljarja pa do pomočnika steklopihalca.

Kljub temu, da ima svoj poklic, Franček kaj rad zahaja v svojo rodno hišo in pomaga očetu ter materi pri kmečkem delu.

Zraven svojega zahtevnega in naporega dela Franček najde vedno dovolj časa za — kot smo že omenili — kmečka dela, hišna dela v svoji 4-članski družini, kakor tudi v družbeno-političnem delu. Opravljal je vrsto raznih funkcij. Bil je namestnik sekretarja osnovne organizacije ZK OO steklarne v odsotnosti sekretarja, član DS, predsednik stanovanjske skupnosti Smarje pri Jelšah, pa v raznih komisijah. Za svoje delo je prejel več povelj in priznanj.

Sedaj Franček obiskuje srednjo politično šolo pri CK ZKS in opravlja redno izpite. Kmalu bo čas, ko bo stopil spet v našo sredino z novimi nalogami in dolžnostmi.

ZORICA NIKOLIC, predsednica sindikata kolektiva Delavske restavracije. Zorica kot mladinka prevzema prvi odgovorno funkcijo v svojem

majhnem kolektivu, ki pa ima dovolj problemov, s katerimi se je treba dnevno spoprijemati.

Zorica je prišla kot 7-letno dekle takoj po potresu v Skopju v Rogaško Slatino s celotno družino; oče steklar se je takoj zaposlil v steklarni, Zorica pa je hodila v osnovno šolo v Rogaški Slatini. Po uspešno končani šoli se je vključila v poklicno šolo gostinske smeri, vendar dela kuharja ni dolgo opravljala. Pred dvema letoma se je zaposlila v steklarni Rog. Slatina TOZD Delavska restavracija, kjer opravlja delo knjigovodje.

JOZE HALUZAN, predsednik sindikata TOZD KRI-STAL steklarne Rogaška Slatina. Jože je prišel v steklarno med vojno leta 1943 na delo k peči za stiskalca-od-

našalca ter je bil zaposlen vse do takrat, ko so partizanske enote požgale steklarno. Takrat je sovražnik mobiliziral vse, kar je bilo sposobno za kopanje zaklonišč in strelskih jarkov. Jože tega ni hotel, zato so ga vkenili in zaprli v zapore, ki so bili v Rogaški Slatini. Srečno je preživel čas okupacije in takoj po osvoboditvi začel z delom. Jože pravi, da je nakladal prvi premog, da so zakurili peči. K steklarjem ni šel več, pač pa k steklobrusilec, takrat je bilo malo brusilcev. Izučil se je pri pok. Nacetu Drimlju.

Leta 1948 je opravil izpit za kvalificiranega steklobrusilca, leta 1970 pa za visokokvalificiranega. Sedaj že okrog 10 let uspešno vodi delovno bri-

gado 25 do 30 steklobrusilcev. Jože ni samo brusil, ampak se je udeleževal vseh mladinskih akcij kot na primer: Samac-Sarajevo, Brčko-Banovići, Dutovlje-Sežana, na nekaterih delovnih akcijah pa je bil mnogokratni udarnik.

Jože je vseskozi aktiven delavec v delavskem upravljanju; bil je predsednik delavskega sveta, sindikata, raznih komisij. Sedaj je predsednik zveze rezervnih vojaških starišev.

Za svoje delo je bil odlikovan z medaljo dela in ordenom dela III. stopnje.

REZIKA TOMIĆ, stara 28 let, predsednica osnovne organizacije sindikata Delovne skupnosti skupnih služb. Po končani gimnaziji se je zaposlila v delovni organizaciji in tako razbremenila 6-člansko družino, ki jo je vzdrževal samo oče.

V 9 letih dela v Steklarni je opravljala različna dela. Začela je v neposredni proizvodnji, nadaljevala pa nekaj časa kot telefonist, nato ob računalnik osebni dohodkov za socialno zavarovanje ter na ta način spoznala večino članov delovnega kolektiva. Sama meni, da ji to koristi.

pri delu tajnice organov samoupravljanja in družbeno-političnih organizacij, katere dela in naloge je začela opravljati z novo samoupravno organiziranostjo.

Rezika je član konference ZK Steklarne, delegat delavskega sveta delovne skupnosti skupnih služb in delegat iz vršnega odbora delavskega sveta delovne skupnosti skupnih služb.

RADO DRENSKI, predsednik sindikata DODELAVE steklarne Rogaška Slatina. Rado je prišel v steklarstvo iz sosednjega hrvatskega Zagor-

ja že pred 19 leti. Zaposli se je kot stiskalec. Ko smo ga povprašali, kako je prišel iz vasi Prigorja ravno v steklarstvo, je dejal: »Slučajno«. Doma so imeli malo kmetijo, 7 jih je bilo. Ker so že vsi nekako prišli do kruha, je Rado kot najmlajši sin moral s trehuhom za kruhom. Rado ni dolgo delal pri peči, ampak se je preusmeril za steklobrusilca v grobi brusilnici, kjer še danes dela. Zraven njega dela tudi žena in tako sta z združenimi močmi postavila dom. Drago pravi, da mu je mnogo pomagal delovni kolektiv s posojilom.

Poleg dela v steklarni in doma, si Rado najde čas še za vrsto drugih funkcij. Je redni krvočistalec. Do sedaj je že dvanaškrat daroval to dragoceno življenjsko tekočino.

Že veste

Leta 1870 je bila čepica, ki so jo imeli razni vojaki v Združenih državah Amerike, na vrhu opremljena z nekakšno petrolejko: uporabljali so jo, da jim je ponoči po potrebi razsvetljevala pot.

V drugi polovici prejšnjega stoletja so poznali dvanaš različen način, kako si lahko nosil ovratnico, in za vsak način so imeli poseben izraz: po orientalsko, po ameriško, kot komat, sentimentalno, po Byronovo, kot slap, po Herkulovo, plesno, po irsko, po matematično, po maratsko (Marathi so indijsko ljudstvo na Dekanu) in po astronomsko.

MALI INTERVJU

Mladi rekorder z Vetrnika

BEZAMOVSKI STEFAN, 23, je kot večina fantov, ki so prišli iz Vetrnika, hrilbovske vasi na Bohorju in 11 km iz Kozjega, v kozjansko brusilnico, pokazal talent, voljo do dela, pošten odnos do delovne sredine kot do družbe.

Kot vzornega brusilca IV. delokroga smo ga povabili na razgovor, potem ko je v mesecu marcu dosegel rekord, če se malo po športno izrazimo. — V delu po normativih je dosegel storilnost 140 %.

— V oceni kakovosti si je nabral 113 kazenskih minut, kar mu je na doseženo storilnost prineslo maksimalen faktor stimulacije 1,07.

— V posebni oceni, ki jo daje komisija po posebnih kriterijih je dobil oceno vzorno, kar mu je prineslo najvišji faktor 1,05.

Ob dobri vrednosti točke, pri poslovnem uspehu, je zaslužil nekaj nad 6.000 din.

Stefan je od leta 1976 član OO ZK, član OO ZSMS, delegat delavskega sveta in aktiven v zaupanih nalogah.

Skromen kot je, je tudi redkobesedno odgovoril na postavljena vprašanja:

Ali si za tak rezultat vložil posebne napore:

»Kot vedno je zame delovni čas 8 ur. Mislim, da bi lahko naredil še več, vendar sem začel bolj paziti na kakovost, ki bi mi pri večjem učinku gotovo delala težave.«

Ali so delovne norme močnejše pomagale, če niso bile enotne?

»Delal sem dela kot vsi ostali, to se lahko prepričate. Ne katere res lažje dosežem in presežem, vendar mislim, da je popolnoma odvisno, za kaj sem bolj in za kaj manj usposobljen.«

Spremenjena organizacija dela, nov način nagrajevanja, kaj meniš?

»Mislim, da med starim načinom in novim ni primerjave. Vsi smo to doživeli in rezultati so tu, lahko pa bi bili še boljši.«

Tvoji življenjski cilji:

»Moji življenjski cilji so povezani tudi s cilji delovne organizacije. Rad bi, da bi šlo še bolje naprej, da bi dobro gospodarili, da bi dobili kislinsko polirnico in s tem bolj pestro delo. Zaposlili bi lahko še več ne kvalificiranih, ki niso več v letih za priučitev za brušenje, takih je še na Vetrniku. Letos bi rad zamenjal »flička«, nekoliko je že izmučen. Želim, da bi dobil stano-

vanje v Kozjem, ker mislim, da bi lahko še bolje delal v tovarni in v KS.

Ob koncu zapisa naj povejmo še to, da je Stefan oddaljen dobrih 11 km in da ne zamuja na delo in tudi bolniški stalež mu je, razen izjemnih primerov, tuja stvar.

Ob vsem tem si zasluži skromno čestitko in tudi zagotovilo, da se bomo trudili ustreči njegovim željam.

Zapis opravil
J. BOZICEK

dopisujte
v
steklarja

NOVICE IZ KOZJANSKE TOZD:

Konferenca mladih

Dne 8. 4. 1978 so mladinci brusilnice v Kozjem sklenili mandatno obdobje s pregledom izvršenih nalog in dejavnosti, ter začrtali nov program z novim vodstvom.

Mladinci OOOZSMS brusilnice so bili vedno številčno dobro zastopani na mladinskih sestankih in tudi tokrat kljub soboti so se v velikih večini odzvali razen nekaterih, ki jim še ni v celoti dozorel čut odgovornosti mladincev v naši družbi. V takšnem smislu je izdelan tudi predlog programa za leto 78 z vse večjim poudarkom na izobraževanju kot temelju osveščeni mladincev, člana delovne skupnosti.

Preden bi navedli par besed o pretekli dejavnosti, ki jo je podal v poročilu predsednik Jost Anton, bi kazalo povedati še neko misel v zvezi z vabljenimi gosti, ki so bili vabljeni, pa se vabilu niso odzvali. Če pravilno razumemo delo mladine, potem je samo po sebi umevno, da so mladinci brusilnice v Kozjem s svojo letno konferenco želeli širše obeležje in večjo povezavo z ostalimi. Od vabljenih 11 predstavnikov so se konference udeležili le trije. Vabilu se ni odzval niti predstavnik občinske konference ZOZSMS Šmarje. Kljub temu, da bi bilo delo lahko bolj pristno in v nekaterih stvareh bolj konkretno, če bi se vabljeni odzvali, menimo, da je konferenca dobro uspela.

Iz poročila predsednika je bilo razvidno, da so bili tudi v preteklem letu mladinci na svojem področju uspešni.

Mogoče bi bilo dobro povzeti misel sekretarja OOOZK, ki je dejal, da so vsi uspehi kolektiva TOZD Dekor praktično tudi uspehi mladine, saj je domala ves kolektiv kolektiv mladih.

»Ko se včasih govori, da je mladina nedelavna, je delavci. Jost, mislim, da o tem ne bi govorili saj že mladost vsakega mladega prisili k ust-

varjanju. Postavlja pa se vprašanje ali uspevamo mlade združiti v organiziranem delu. Ocenil je, da je v naši sredini prisotno to sodelovanje in da so mladi bili ves čas tvorci nove samoupravne organiziranosti, ki se kaže v novi TOZD. Mladina je aktivno sodelovala pri iskanju novih poti delitve dohodka po delu in oceni delavčevega doprinosa v združenem delu. Danes lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da je rezultat takega sodelovanja že viden v povečani storilnosti, povečani odgovornosti in v boljšem poslovanju.

Mladina je aktivno sodelovala pri vseh volitvah in je tudi v večini zastopana v samoupravnih organih in SIS. V športnem področju si štejejo za večji uspeh organizacijo kozjanskih športnih iger ob dnevu mladosti. Ocenili pa so nezadovoljivo sodelovanje s sosednjimi OO in tudi v samem kraju. Konferenca je potrdila novo vodstvo, ki mu je zaupana odgovorna naloga s samim programom za leto 78.

Izvoljeni so bili:

SIMUNIČ TONI za predsednika

SUKIČ ERNA za sekretarja
STRNAD NEVENKA za namestnika predsednika

In člani: JOST ANTON, KRAMER ANITA, KLAJZAR BRANKO, FERLIN BOŽA, STEFANČIČ JOŽICA IN ULČNIK DRAGO.

Sprejeti program dela, je po svoji vsebini nadaljevanje dosedanjega. Začrtali so si večje naloge v izobraževanju samoupravljalca, strokovnjaka, do družbenopolitičnega izobraževanja, udarniške akcije, delo v krožku »LIKOVNA BRUSENJA« še posebej pa želijo uresničiti program sodelovanja s šolsko mladino. Steklarske šole za katerega so že izdelali program, ki pa ga seveda morajo vskladiti z vodstvom SS. Poudarek sodelovanja z mladino steklarke šole je v več možnih skupinah hotenj in med drugim tudi zaradi tega, ker je v šoli veliko mladincev, ki so namensko stipendirani za Kozje. Mladina brusilnice meni, da ti mladinci ustvarjajo sliko bodočega delovnega mesta, sredine in kraja, kamor bodo prišli že prej, da bi se lažje vključili.

Novo vodstvo, veliko novih članov kolektiva, mladincev, ki so prišli na novo v to sredino, imajo dokaj težko nalogo kajti mladina brusilnice Kozje jim je z dosedanjim delom veliko pokazala, dolžnosti pa so tudi dosednji rezultati, tudi priznanje KS JOZJE za zasluge pri graditvi samoupravne socialistične družbe.

ŽE VESTE

Oblačila iz papirja, ki se zadnja leta uspešno širijo, so vse prej kot novost. Že leta 1911 so na Japonskem v številnih specializiranih trgovinah prodajali osebno perilo in oblačila vseh vrst, izdelana ravno iz papirja. Dnevna oblekica je stala dobrih 120 današnjih dinarjev, elegantna večerna obleka pa ne več kot 250.

Psihiatri v Združenih državah Amerike odkrivajo novo fobijo, ki se širi med vodilnimi delavci: strah, da bi jih zmotili med pomembno razpravo. Po trditvah specialistov se lahko ta strah, če ga pravočasno ne ozdravimo, spremeni v čisto pravo duševno motnjo.

Med hitrostno tekmo, »rezervirano za novorojenčke«, ki so jo priredili v San Franciscu, je mali Bobby Brown, star približno 10 mesecev, premagal vse tekmece, stare od 9 do 12 mesecev: po vseh štirih je premagal razdaljo 20 metrov v »rekordnem času« 27 sekund in 1/10.

ZOPER PRETIRANO UPORABO ANTIBIOTIKOV

Čebelja lekarna

Nerazumna poraba zdravil, predvsem antibiotikov, ne le pri odraslih, marveč tudi že pri otrocih, je resno vzbudila zdravnike po svetu in v Sloveniji. Najprej so v svojih vrstah, poleg pa tudi javno izrazili dvom v tako hitro porabo zdravil, ki se jim mikrobi, le-te naj bi uničili (kot povzročitelje najrazličnejših vnetij), prilagajajo in postajajo odporni. Velika poraba antibiotikov vseh spektrov, vse manjše učinkovanje teh umetno pridobljenih zdravil in ne nazadnje tudi veliki stroški, pa skrb o morebitnih posledicah teh, ne še tri desetletja starih zdravil so napotili mnoge zdravnike, predvsem pa farmakologe, da so se zazrli nazaj, v nekdanje zdravljenje, v čase, ko ni bilo o antibiotikih ne duha ne sluha.

Potj do starih zdravil so različne. Spet so se uveljavili najrazličnejši čaji in zeli, več pozornosti so spet namenili gibanju na svežem zraku, mnogi pa so začeli obupati stara pravila o zdravljenju z medom. Ta je kot zdravilo znan iz davnine, pa tudi iz bližnje preteklosti, saj je med NOB v najtežjih trenutkih ostal edino »zdravilo«.

Opozorila svetovne zdravstvene organizacije o pretirani porabi zdravil in domače statistike, ki so postale še hitreše in jasnejše, odkar recepte »pregleduje« računalnik, so vzpodbudile številne zdravnike, da svoj študij posvetijo medu in čebeljim pridelkom.

SVETOVNO RAZISKOVALNO GIBANJE

V dobi, ko je bilo vse, kar je imelo nadih »patine« zanič, ko je bilo dobro le vse, kar je bilo moderno, je tudi med izgubil večji del svoje veljave. S spoznanjem, da je narava največji učitelj, da človek s trganjem vezi s preteklostjo pozablja tudi na stvari, ki so mu bile stoletja in tisočletja v pomoč, so

v marsikaterem laboratoriju nehali gledati v bodočnost, posvetili so se preteklosti. In tako so vse več raziskav posvetili tudi čebeljim pridelkom. Prav takšno vnetje kot druge po svetu so pri raziskovanju učinkovanja čebeljih pridelkov pokazali tudi nekateri jugoslovanski znanstveniki in začeli ugotavljati stvari, ki jih niti niso pričakovali. V laboratorijih, pod mikroskopi in na živalih, kasneje pa tudi na klinikah so potrjevali, da so v čebeljih pridelkih snovi, ki imajo ugoden učinek na počutje in zdravje ljudi. Kmalu je postalo znano, da je cvetni prah najbolj skoncentrirana hrana, kar jih poznamo, saj so v njem snovi, ki jih potrebuje organizem za rast in vzdrževanje biološkega ravnotežja. Za mleček so doglali, da je biološki pospeševalec in da hkrati zavira rast bakterij, plesni in virusov. Propolis je aktivna snov z izredno močnim učinkom proti virusom in bakterijam.

USPEHI DOMAČIH STROKOVNJAKOV

Raziskovalca slovenskega mikrobiološkega inštituta Bratko Filipič in prof. dr. Miha Likar sta dokazala, da matični mleček in propolis zavirata rast virusov. V poročilu »Vpliv propolisa in matičnega mlečka na razvoj nekaterih virusov«, ki ga je zaradi izrednih odkritij in dosledne znanstvene metode v celoti objavil tudi ameriški strokovni bilten »Interferon Scientific Memoranda« iz Buffalo, med drugim poročata v sklepnem delu poročila:

»Iz raziskave je razvidno, da naravni proizvodi med, matični mleček, cvetni prah in propolis nimajo samo fizioloških učinkov, ampak razen proti mikrobom deluje tudi proti virusom. Vprašanje pa je, iz česa izvira ta antivirusna aktivnost in kakšno je razmerje med sestavo in vplivom čebele na antivirusno dejavnost...« Poskusi kažejo, da aktivna snov ni samo ena, ampak da gre verjetno za kompleks snovi,

ki šele v pravilnem razmerju in ob aktivnosti čebele dajo fiziološko in antimikrobno dejavnost...«

POSKUSI RAZVOZLALI RAZMERJE

V Medexovih laboratorijih so čebelje pridelke mešali v različnih količinah in na podlagi učinkov ugotovili, katera mešanica medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa deluje na človeški organizem najbolj ugodno. In tako je nastal APIKOM-PLEKS, doslej edina in zelo učinkovita mešanica čebeljih pridelkov, ki je uspešno prestala tudi vse klinične teste. V njem so sestavine, ki zavirajo rast virusa, povzročitelja influence, tudi če so razredčene v razmerju 1:100.000.

ČEBELE NISO ZDRAVNIKI

O delovanju Apikompleksa so bile narejene raziskave. Preizkusili so ga na več klinikah v različnih jugoslovanskih mestih in ugotovili njegovo izredno ugodno delovanje. Preizkusili so ga ljudje sami in ugotovili njegovo uspešnost. Toda zdravnika ne med ne drugi čebelji pridelki ne morejo nadomestiti. Kadar človek zboli in se ga loti visoka temperatura, mora upoštevati navodila zdravnika. Poskusi v uglednih klinikah pa kažejo, da za infekcijskimi boleznimi zbolijo neprimerno manj ljudi, ki jemljejo žličko Apikompleksa dnevno. In v tem je največja moč naravnega preparata. V preprečevanju bolezni, mnogi zdravniki pa ga svetujejo že tudi kot edino sredstvo, ki pomaga pri zaviranju rasti virusov, je nenadomestljiv. Zato ga je danes moč najti na prodajni polici sleherne lekarne in v vseh večjih trgovinah. Ker ga je ustvarila narava brez pomagal kemije je popolnoma nenevaren in ne more povzročiti nobenih škodljivih stranskih posledic.

JOŽE VETROVEC

Osebnih dohodki po novem

Delavci Steklarske šole smo precej in še razpravljamo o novem načinu delitve osebnega dohodka pa tudi o analitičnih ocenah delovnih nalog in opravi. Sleherni delavec je lahko prebral in predelal pravilnik, ki pa je, milo rečeno, precej zapleten. Prav zaradi tega smo imeli razprave v samoupravnih skupinah, ki naj bi delavcem to zapletenost vendarle nekoliko omilile in približale jasnost.

Vsako pripombo, ki je bila v razpravah izrečena, je komisija temeljito predelala in našla zanjo ustrezno rešitev.

Z novim pravilnikom želimo delavcu dati to, kar zasluži, sprejemamo torej normni sistem. Čeprav smo menili, da je pravilnik kar najbolj pošteno izdelan in zastavljen, so razprave opozorile na kup pomanjklivosti, ki pa smo jih uspeli odpraviti.

Osebnih dohodek delavca določamo tako, da ustreza rezultatom vloženega dela, tako torej kot določa 126. člen ZZZD.

Da bi v analitični oceni bili dovolj dobro in točno upoštevani in ovrednoteni vsi kriteriji, po katerih ocenjujemo delavca, smo upoštevali naslednje elemente:

strokovno znanje
delovne izkušnje
materialno odgovornost
telesni in umski napor
pogoje dela

Menimo, da bomo po teh kriterijih lahko pravično ocenili delavca in mu določili njegov osebni dohodek.

Kljub temu nastaja med delavci nezadovoljstvo, ker menijo posamezniki, da so njihova delovna mesta premalo ocenjena.

TONE KLOKOČOVNIK

ŠPORT IN REKREACIJA

Program za letos

Pri načrtovanju letošnjega programa športno rekreativnega udejstvovanja zaposlenih v OZD »Boris Kidrič« Rog. Slatina sem se držal osnovnih dejavnosti plana iz prejšnjih let, razen nekaterih sprememb ki so vnešene v ta program.

Tako bodo naše moške in ženske ekipe sodelovale na občinskih DSI Šmarje pri Jelšah in poskušale ponovno osvojiti prehodni pokal. Razen enotne ekipe OZD bodo v tem tekmovanju letos prvič nastopile tudi ekipe naših TOZD. Sodelovanje teh ekip bo odvisno od športne panoge, ki bo na programu in od zainteresiranosti delavcev v posameznem TOZD. Ta tekmovanja obsegajo naslednje panoge: kegljanje, šah, streljanje, nam. tenis, odbojka, košarka, mali nogomet, rokomet in vleka vrvi. Razen teh tekmovalnih panog se bomo udeležili še raznih trim akcij, ki jih bo organizirala komisija za rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu.

Srečanja v internih športnih igrah naj bi potekala v naslednjih panogah: mali nogomet, kegljanje, šah, ribištvo, strelstvo in nam. tenis. Letos je odpadla košarka in odbojka, pa ne zaradi slabega interesa, temveč zaradi prostora. Ker ne dobimo prostora v telovadnici »Partizana«, smo prisiljeni te panoge opustiti.

Med seboj naj bi tekmovali naslednji obrati: I. peč, II. peč, III. peč, IV. peč, brusilnica ter servisne in skupne službe skupaj. Predlog o tekmovanju med TOZD pa je težko sprejemljiv zaradi majhnega števila udeležencev, saj je naš osnovni cilj privabiti čim večje število zaposlenih, skratka, pridobiti čim večjo množičnost.

Tako kot vsako leto bomo tudi letos imeli različna športna srečanja z drugimi delovnimi organizacijami in pripadniki JLA. Ta srečanja bodo organizirana v počastitev raznih državnih in republiških praznikov, kakor tudi ob pomembnejših dnevih naše zgodovine (rojstni dan tov. Tita, dan JLA in druge).

Casovna razpredelnica glede izvajanja medobratnih internih športnih iger:

kegljanje — marec, april
mali nogomet — maj, junij
ribištvo — junij
namizni tenis — avgust, september
strelstvo — oktober
šah — november, december
trim, kopanje — maj

To je le trenutni raspored, bolj natančne datume pa ni možno določiti, saj so odvisni od več dejavnikov.

Zelo verjetno bo tudi letos kot gost v našem internem tekmovanju nastopila ekipa Steklarske šole.

Ker le z dobro voljo in organizacijo, a brez finančne pomoči ne bo mogoče realizirati celotnega programa, predlagam naslednji finančni načrt o potrebnih sredstvih:

Sodelovanje na DSI	1.200.000 din
Interne športne igre	600.000 din
Stroški reprezentance	1.100.000 din
Nabava opreme	200.000 din
Rezerva	100.000 din
Skupaj potrebna sredstva:	3.000.000 din

Honorar organizatorju rekreacije naj bi znašal 2 poprečna osebna dohodka na zaposlenega v SRS. Ta honorar pa ni zajet v prejšnjem predračunu.

Razen zgoraj navedenih finančnih sredstev pa potrebujemo še nekoliko praktičnih nagrad v obliki kristalnih pokalov in diplom.

1 kristalni pokal za srečanje z ekipo JNA

Za 1. in 2. mesto posamezno kegljanje 2 praktični nagradi in diploma.

Za 1. in 2. mesto posamezno v šahu za prve obrate 6 kristalnih pokalov in 3 diplome in 2 pokala za 1. in 2. mesto posamezno v OZD in 1 diploma.

Za 1. in 2. mesto posamezno v strelstvu za prve v OZD, 2 pokala in 1 diploma.

Za 1. in 2. mesto posamezno v nam. tenisu za prve OZD, 2 pokala in 1 diploma.

Za 1. in 2. mesto posamezno v ribištvu za prve v OZD, 2 pokala in 1 diploma.

Skupaj 17 kristalnih pokalov, 8 diplom.

CANAKI ZVONKO

NASVETI

Angleški pisatelj Somerset Maugham (1874 do 1965) se je sprehajal v Hyde Parku s svojim dveletnim vnukom. Deček je bil zelo razposajen in Maugham je neprestano tiho govoril:

»Bodi pameten, Somerset! Bodi miren, Somerset! Ne počenjaj neumnosti, Somerset!«

»Ali je tudi vašemu vnuku ime Somerset?« ga je vprašal znanec, ki je šel mimo in slišal njegovo prigovorjanje.

»Ne,« je odgovoril Maugham, »njemu je ime Herbert. Toda meni je ime Somerset...«

NABRUŠEN JEZIK

Italijanski humoristični pisatelj in novinar Luigi Arnaldo Vassallo Gandolin (1832—1906), znan po odrezavosti, je nekoč razpravljal o politiki z gospodom, v katerem je med pogovorom odkril velikega neotesanca. To mu je Gandolin seveda povedal v obraz, nakar mu je užaljeni sobesednik pomolil posetnico, kar je pomenilo izziv na dvoboj. Gandolin jo je vtaknil v žep in na vprašanje, ali mu ne misli dati svoje, odgovoril:

»Se na misel mi ne pride! Razkazovali bi jo okrog in morda bi si še kdo mislil, da so vaši prijatelji poštenjaki.«

Oni je ves besen odgovoril:

»Poslal bom k vam dva svoja prijatelja — sekundanta!«

Gandolin je zaskrbljeno dejal:

»Hvala za opozorilo! Zaklenil bom vso srebrnino.«

Kadrovske zanimivosti za mesec marec

STANJE NA DAN 31. MARCA 1978 PO TOZD

TOZD Osnovna izdelava — 407
TOZD Dodelava — 149
TOZD Kristal — 303
TOZD Servisne dejavnosti — 74
TOZD Dekor — 68
DSSS — 167
TOZD Delavska restavracija — 17
TOZD Naše steklo — 11

TOZD Osnovna izdelava:

Prijavljeni: Dimec Zvonko, krogličar; Bele Avgust, vlagalec zmesi;

Odjavljeni: Krivec Ivan, odnašalec, Kokol Jože, krogličar; Kobale Jožica, odnašalec;

TOZD Servisne dejavnosti:

Odjavljeni: Drofenik Marjan, v. d. pomoč. vodje TOZD;

TOZD Dekor:

Prijavljeni: Rezec Franc, brus. II. delokroga, Geršak Miroslav, brus. II. delokroga, Kramer Ana, brus. III. delokroga, Kunšek Karl, brusilec V. delokroga, Rupret Rozalija, evidenčar;

DSSS:

Prijavljeni: Juhart Alojz, vodja sploš. kadrovskega sektorja — sekretar OZD, Antič Miloranka, fakturist;

Odjavljeni: Čoh Josipa, prevzemni kontrolor I;

POROČILI SO SE:

1. Humski Sonja, por. BREZINŠČAK
2. Kolačko Janja, por. LOJEN

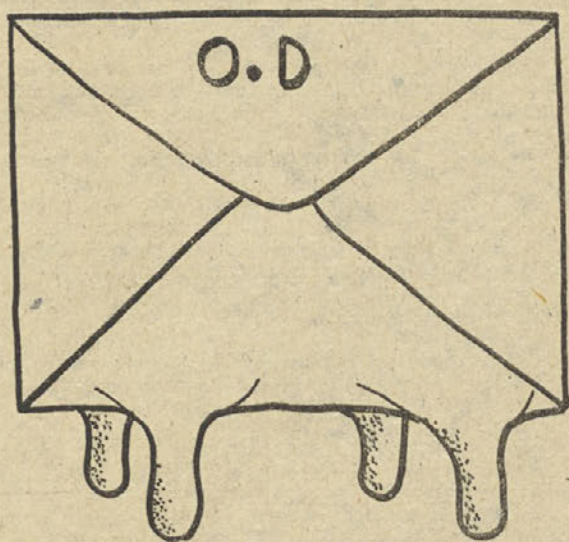
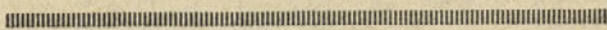
RODILI SO SE:

1. Daniel Ferlič, sin Silve
2. Iztok Nikolič, sin Vlaste
3. Dušan Boršič, sin Mirka
4. Robert Vodusek, sin Franca
5. Dubravko Gorišek, sin Emilije
6. Mikša Mario, sin Josipa
7. Vojko Jordan, sin Jožeta

SESTAVILA:
CECILIJA IRSIČ

BREZ BESED

BREZ BESED

Nagradna križanka št. 49

STEKLAR	MIKSER	JUNAK VITEŠKIH ROMANOV	IVO LOLA	ANTIČNO IME OTOKA VISA	NEMSKI SKLADA- TELJ (JONANIN SEBASTIAN)	ORANJE	POLMER	LAHKA KRIŽANKA	ČITA- TELJ	NEODLO- CEN IZID	ZAČETEK DIRKE	KATRAN	JURIŠIČ NIKOLA	RAZLIČ- NA SAMO- GLASNIKA
STAJER- SKA METRO- POLA								MLADI POGANJKI PRINESER SLEPAGA CREVESE						
ODPO- SLANEC							GORSKA RASTLINA GORA V JULIJCIH							
MESTO V ZAHOD. SRBIJI						PRODA- JALEC SLAME STAVČNI PLEN							VNETJE UŠESA	VRSTA HROŠČA
Ž. IME				LASTNIK HOTELA POMLAD. MESEC								OSVALDO RANDOUS KRAJ PRI PODČE- TRTKU		
ITAL- DENAR. ENOTA					SLOV. PEVKA (MAJDA) PROT					JOŠIP DROZ... GLAVNO MESTO GANE				
NOVI SAD			ŽITARICA VZKLIK PRI BI- KOBORBI								RUSKI VOJAŠKI AVION ZORANA ZEMLJA			
ITALIJA		ORODJE BRUSICEV 1. IN 2. ČRKA							GRŠKI OTOK VIROVI- TICA					
PREMER CEVI PRI STREL- NEM OROŽJU								SLOV. GLEDALIS IGRALKA (META) AMPER						
KUB.	SLOV. ALPINIST (STANE)						PERGAM- SKI KRALJ							VRTNA ZELEN- JAVA

Med reševalce, ki bodo sodelovali v reševanju križanke št. 49 in ki bodo pravočasno oddali pravilne rešitve, bomo z žrebom razdelili za 150 dinarjev nagrad, in sicer: 1. nagrada 70 dinarjev, 2. nagrada 50 dinarjev in 3. nagrada 30 dinarjev. Rešitev nagradne križanke pošljite na naslov: Uredništvo časopisa »Steklar«, steklarna »Boris Kidrič« Rog. Slatina. Lahko pa jih vržete tudi v nabiralnik za časopis »Steklar« pred vratarsko ložo. Upoštevali bomo le tiste pravilne rešitve, ki bodo prispale na naslov uredništva do vključno 15. maja 1978.

Ne pozabite na ovojnico pripisati »Nagradna križanka 49«.

Nagrajenci nagradne križanke št. 48 so: 1. nagrada 70 dinarjev: Mira Frešar, 2. nagrada 50 dinarjev: Siter Peter in 3. nagrada 30 dinarjev: Gorišek Milica.

Vsem nagrajencem čestitamo!

Rešitev nagradne križanke št. 48: Karpati, pagoda, anion, skomina, statik, alibi, telo, obred, sem, on, pepelnik, po, Rab, pirat, olas, Anita, aspekt, natikači, enota, skalar, salonar.

Glasilo »Steklar« ureja uredniški odbor: Jože Božiček, Jože Halužan, Tomi Kočica, Milorad Kračun, Julij Lončarič in Poldo Ogrizek • Predsednik uredniškega odbora Poldo Ogrizek, predsednik sveta glasila Ivan Siter, tajnica uredniškega odbora Cita Novak • Uredništvo: Steklarna Boris Kidrič, 63250 Rogaška Slatina, Ulica talcev 1 • Naslov: »Steklar«, glasilo OZD Steklarne Boris Kidrič in Steklarske šole Rogaška Slatina • Telefon (063) 810-020 • Rokopisov in fotografij ne vračamo • Naklada 1700 izvodov • Tiska ČGP Delo Ljubljana.